

DE CINEMA IN HERK-DE-STAD

Groot Herk was, en is goed voorzien van zalen. Zo waren er de parochiezalen in Berbroek, Donk, Herk-centrum, Schakkebroek en Scholen. Daarnaast beschikte het Ursulinenklooster over een grote zaal. ▼ In Herk-Centrum bevond zich de eerste zaal "Onder Ons", gelegen aan het begin

van de Kiezel van Stevoort, vlak bij de Oppumse Poort. Het lokaal werd ook voor andere activiteiten gebruikt en kreeg dan vaak een andere naam: "Zaal van den Hove", "Zaal 't Hof", "Zaal van Mijnheer de Pierpont" of "Zaal De Eendracht", afhankelijk van de eigenaar of vereniging. Het werd duidelijker wanneer men het naar de locatie benoemde: "Zaal Weg op Stevoort".

In al deze zalen werd af en toe film vertoond.

◀ Daarnaast ontstond in Herk-Centrum de vereniging "Moedig Vooruit", een uitgesproken Vlaamse vereniging. Ze kreeg ook afdelingen in Schakkebroek en Scholen.

Na de Eerste Wereldoorlog liet het Vlaams gezinde deel van de bevolking van zich horen. Op 15 oktober 1922 werd er in Herk een voetbalclub opgericht en de wielrijdersbond stichtte de ▲ "Veloclub-Volksontwikkeling Moedig Vooruit". Het begrip "cultuurcentrum" bestond nog niet.

► Men vergaderde in het lokaal van Constant Gevers, vlak bij de Diestse Poort. Daar vonden ook spreekbeurten en andere culturele activiteiten plaats. Toen de kans zich voordeed, huurde men een woning op de Markt, eigendom van Henri Raemaekers, hoefsmid en herbergier. Op 9 september 1929 werd de vereniging een vzw. Kort daarop werd Henri Raemaekers bij herstelingswerken aan een waterafloop in het klooster dood op zijn lad-

der aangetroffen.

Op 21 oktober 1929 verkocht zijn weduwe het huis aan de vereniging. Na de aankoop bouwde Moedig Vooruit in 1932 een zaal achter de woning die eind 1934 klaar was. Inkomsten kwamen uit de verhuur van de woning met café en het stallen van fietsen. Verder organiseerde men tal van activiteiten in de zaal: spreekbeurten, muziekavonden en feesten.

De zaal was toegankelijk via de Dokter Vanweddingenlaan of via de Markt ▲, waar men in het café nog een pintje kon drinken. Ook de fanfare "Moedig Vooruit" werd opgericht, als tegenhanger van de bestaande Sint-Ceciliafanfare.

Terwijl in Brussel op 1 maart 1896 de eerste film in België werd geprojecteerd gebeurde dat in Herk-de-Stad pas op 14 november 1936, met de film "De Familie van mijn Vrouw" ◀. Op dat moment werd Herk ook aangesloten op het elektriciteitsnet. De film, overigens al met geluid, werd later door critici omschreven als "de slechtste film uit de Nederlandse speelfilmindustrie". Wekelijks werd er vanaf 11 oktober 1947 in Herk een film gedraaid en kreeg de bijgebouwde zaal de naam "Cinema Hollywood", een échte filmzaal dus.

Omdat pas in 1948 een eigen projector werd aangekocht, gebruikte men tot dan een gehuurd toestel of deed men beroep op een firma die op locatie projecteerde. Films werden destijds vertoond op nitrocellulose, een uiterst brandbare en zelfs explosieve drager.

Vele projectiekamers vatten dan ook vuur in die tijd. Zo brak in oktober 1960 ook in Herk brand uit. De projector raakte vernield en moest hersteld worden. In 1957 werd een tweede projector aangekocht, wat het mogelijk maakte om films zonder onderbreking te vertonen.

CINEMA HOLLYWOOD HERK-DE-STAD

ZATERDAG 18 OKTOBER om 8 uur
ZONDAG 19 OKTOBER om 4 en 8 uur

LIEFDE ZONDER GRENZEN

ALDO RAT — PHIL CARLEY
DICK YORK en voor de eerste maal op het scherm : MITSUKO KIMURA.

- De vrouw die hij liefhad behoorde tot het volk dat hij haatte !
- Alles scheidde hen en toch hadden zij elkander lief !
- Tussen haat en liefde zoekt een man wanhopig zijn geluk !
- Een boeiend en teder avontuur in het Land van de Rijzende Zon !

Kinderen toegelaten.

Reclame voor het filmprogramma in Herk vond je destijds in het plaatselijke weekblad " 't Nieuws der Week".

In de jaren 50 komt de TV in de wereld. Hoge antennes verschijnen op de daken, sommige van hen draaien naar de gewenste zender. Stil-aan heeft elk huisgezin een TV en blijven de mensen thuis. De filmindustrie komt in de problemen. Er wordt gezocht om tegen de neerwaartse trend in te gaan.

Binnen "Moedig Vooruit" neemt men het besluit een nieuw start te nemen door de oude zaal af te breken en een nieuwe grote zaal te bouwen.

HEROPENING VAN ZAAL HOLLYWOOD	
TE HERK-DE-STAD	Zaterdag 1 mei :
GROOT BAL	THE WHITE STARS met RICKY HAMMER
TEN VOORDELE VAN HERK F.C.	Zondag 2 mei :
	THE SPARROWS
	met RITA DEE en FRANKY DEE

't Nieuws der Week, 3 april 1965:

Zaal HOLLYWOOD heropent!

De heropgebouwde prachtige zaal Hollywood heropent zijn deuren op zaterdag 1 en zondag 2 mei 1965 voor twee dansavonden ten voordele van Herk F.C. De Orkesten die spelen zijn "The White Stars" en "The Sparrows".

De ARCA

De zaal werd officieel ingehuldigd op 5 juli 1965 en kreeg de naam ARCA, verwijzend naar de oude benaming van Herk-de-Stad, mee. De inhuldiging ging gepaard met een hulde aan apotheker Raymond Enckels voor zijn inzet voor Herk en ook voor zijn wetenschappelijk- en geschiedkundig onderzoek.

HERK-DE-STAD
RAYMOND ENCKELS-YTERING
 Zondag 4 juli, wordt te Herk-de-Stad apotheker Raymond Enckels als wetenschapsman gevierd.
 Hij werd te Herk geboren op 23 november 1892, behaalde in 1920 te Leuven het diploma van apotheker, en volgde in zijn geboorteplaats zijn vader op, aldaar sedert 1986 apotheker.
 Ondanks zijn drukke praktijk maakte de h. R. Enckels zich zeer verdienstelijk als entomoloog en heemkundige. Talrijk zijn zijn publicaties over de planten- en insectenleer in tal van tijdschriften. Met zijn boek: Fauna in Zuid-Nederland, behaalde hij voor de periode 1950-1955 de Wendelenprijs, om de 8 jaar door de provincie Limburg toegekend voor het beste wetenschappelijk werk. Als heemkundige hield de h. Enckels zich vooral bezig met het opmaken der stambomen van verschillende Herkse families. Thans werkt hij aan een boek over de geschiedenis van Herk-de-Stad.
 De h. Enckels was bovendien sedert 1923 lid van de Limbörgse provincieraad, werd in 1955 tot gemeenteraadslid verkozen, was van 1953 tot 1962 burgemeester. Eveneens nam hij actief deel aan het plaatselijk verenigingsleven.
 Zondag te 10 u., wordt de gevierde aan zijn woning afgehaald door het feestcomité en de plaatselijke harmonie St.-Martinus.
 In de nieuwe zaal, aan de markt, welke eerst wordt ingezegend door de Z.E.H. deken van Herk en officieel geopend door burgemeester dr. Huygen volgt de academische feestzitting. Sprekers: de hh. Van Limbergen, uit Oude God, astronoom en wetenschappelijk publicist, en dr. Weyns, conservator van het Domein te Bokrijk.
 De h. Drogmans, erekabinechef van de gouverneur zal de h. Enckels het gouden erekenneldiploma vanwege de Herkse bevolking overhandigen, terwijl de jeugd de gevierde in de bloemen zal zetten.
 Verder toespraken door burgemeester dr. Huygen, de Z.E.H. deken Van Herk, en de h. Ivan Scholmans, directeur van de nieuwe zaal.
 Het geheel wordt omlijst met het optreden van het gemengd koor: Laetare Musica, o.l.v. Julian Wilmots. (db)

DS 3167105

De kranten schreven dat "De oprichting van deze prachtige feestzaal, is ondanks tal van beslomeringen en moeilijkheden kant en klaar geraakt".

Kultureel centrum - Afdeling Film
ARCA **Herk-de-Stad**

ZATERDAG 5 FEB. TE 8 U - ZONDAG TE 3 EN 8 U
 MAANDAG 7 FEB. TE 8 U

Eén der mooiste, zoniet de mooiste film van de onbegrijpelijkste meester van het wonderland van betovering en magie.

DE film voor groot en klein, de film voor heel de familie
 Voor de pauze:
 Bobby Driscoll, Robert Newton en Basil Sidney in de
 meeslepende avonturenfilm:
HET SCHATTEN-EILAND
 Naar het boek van Robert Louis Stevenson.

Het was de bedoeling van de ARCA het cultuurcentrum van Herk-de-Stad te maken, zoals dit in de statuten van de vzw "Moedig Vooruit" vermeld stond. Door het gebrek aan financiën was de infrastructuur zeer matig te noemen: er waren geen kleedkamers en geen lopend water. Onder het podium stond een nachtemmer voor dringende gevallen.

De Katolieke Studentenkring nodigt U allen uit op haar groot PAASBAL
WILL TURA KOMT MET HET TURA SEXTET
 in zaal Arca, Herk-de-Stad, op vrijdag 15 april 1966
 Aanvang 19 u. 30 — Toegang 50 fr. — Ingang: Dr. Van Weddingenlaan
 Parking Markt — Verzorgde dranken — Stemmige bar.

Op 15 april 1966 staat Will Tura geprogrammeerd. De zanger is enkele jaren eerder doorgebroken en heeft in dat jaar met "Heimwee naar huis" een grote hit. Na het optreden stond de politie hem op te wachten. Hij had een kleine aanrijding gehad met zijn Porsche en de nummerplaat was blijven liggen op de plaats van het delict. Begin januari 1967 staat de deurenkomedie "Boeing-Boeing" op het programma. Het wordt gebracht door het Nederlands Kamertoneel.

ANNE BONNE

In de zijwand rechts waren grote uitsparingen voorzien voor het plaatsen van schilderijen van Anne Bonné uit Schakkenbroek. Zo ver is het nooit gekomen.

In Brussel stopte een filmzaal. Wellicht werd hier een koopje gedaan. De hele inboedel werd gestockeerd in een hangaar van het leger in Diest totdat de nieuwbouw klaar was. Om sterker te zijn dan andere filmzalen in de buurt, plaatste men een heel groot scherm. Omwille van het grote scherm moesten er aanpassingen aan de projectoren gedaan worden: de scherpte van het beeld was onvoldoende. Na veel zoeken werd het scherm niet vlak maar rond opgesteld en was het probleem opgelost. Weer werden er filmvertoningen gehouden. De aankondigingen gebeurden nu in "Hallo Hier Hasselt", een reclamekrant dat over gans Limburg verspreid werd maar ook enkele bladzijden specifiek regionale advertenties plaatste en in " 't Nieuws der Week". De Arca kon een grote zaal en een vergaderruimte aanbieden. Op de Markt wordt De Volksmacht in december 1966 geopend. Die wil duidelijk ook cultuurcentrum worden.

"ACW bouwt Gewestelijk Sociaal en Cultureel Centrum te Herk-de-Stad" lezen we in 't Nieuws de Week van 22/05/1965. De Volksmacht heeft twee zalen en twee vergaderruimtes. Daarnaast zijn er nog lokalen voor de bibliotheek, het syndicaat, de CM... Meestal werd er gekozen voor de zalen van de Volksmacht, eerder dan die in de ARCA waardoor deze laatste veel inkomsten mistte.

Natuurlijk liep er wel eens iets fout in de projectiekamer, wat vaak voor gelach zorgde. Zo werd bijvoorbeeld bij een film uit 1934 over het leven van Christus de volgorde van de filmrollen per ongeluk omgedraaid waardoor Christus eerst verrees om pas daarna te sterven. De plaatselijke clerus kon er echter niet om lachen.

Later vertoonde men twee films per avond: een voor- en een hoofdfilm. Het is wel eens gebeurd dat de man in de projectiekamer vond dat het hem allemaal te lang duurde en er een filmrol tussenuit liet.

Na een jaar werd teruggekeken op de activiteiten van het afgelopen jaar. Er werd een oproep gedaan voor de uitbouw van een degelijk cultuurcentrum met allerlei activiteiten. Men wilde openstaan voor iedereen en niet alleen voor Vlaamsgezinden. De respons op de oproep was echter onvoldoende en de activiteiten bleven vooral beperkt tot het projecteren van films. Eén iemand was verantwoordelijk voor het afspelen van de films, de rest gebeurde door vrijwilligers. Wanneer een film brak, moest die meteen hersteld worden. In Herk betekende dit met een schaar, een Gillette-mesje en wat speciale lijm de gebroken film terug te lijmen. Behelpen was de boodschap! Ondanks alle inspanningen daalde het bezoekersaantal. Om nog eens een volle zaal te krijgen, programmeerde men bijvoorbeeld "De Witte". Op 12 maart 1969 besliste Moe-dig Vooruit om een deel of het geheel van de onroerende goederen te verkopen.

In februari 1972 werd de verkoop aangekondigd in Publiek, de opvolger van 't Nieuws der Week. Op 16 mei 1978 werd, om een faillissement te vermijden, beslist om alles te verkopen. De zaal werd daarna nog slechts af en toe gebruikt voor diverse activiteiten. Op de koopdag van 23 februari 1989 in de Volksmacht werd het complex toegewezen aan twee kopers. In juli 1990 werden zaal en café afgebroken. Beide kopers bouwden een appartementsgebouw. Eén appartement gaf uit op de markt met daarin een nieuw café "Arca", het ander gaf uit op de Dokter Vanweddingenlaan. Het café Arca is ondertussen ook al enkele jaren gesloten.

Tekst: Jos Leemans

Bronnen: (Foto)archieven van Jos Leemans, Elfriede Schotsmans, André Smeets en Danny Vanschoonbeek